

Толмачова І. Використання інтерактивних технологій у процесі навчання майбутніх учителів початкової школи / І. Толмачова // Theory and practice of modern science: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 2), April 23, 2021. Kraków, Republic of Poland: European Scientific Platform. P. 73–76.

У статті розглянуто умови застосування інтерактивних технологій навчання у процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Акцентовано увагу на те, що інтерактивні технології з одного боку, актуалізують, модернізують навчання, з іншого – формують ключові компетенції, цінності, необхідні для якісної реалізації професійних завдань в умовах інновацій та компетентнісних засад Нової української школи.

Ключові слова: інтерактивні технології, сучасний вчитель, компетентнісний підхід, Нова українська школа.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Толмачова Ірина Георгіївна

ORCID ID 0000-0001-8717-3649

Відокремлений підрозділ «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

Україна

Освіта в ХХІ столітті базується на компетентнісному підході, що є основою для інтеріоризації новітніх методик, технологій, прийомів навчання здобувачів освіти. Такі трансформації впливають на свідомість, знання, вміння, навички вчителів початкової школи, які сьогодні мають виступати в ролі фасилітатора, організатора, модератора, коуча освітнього процесу. Зважаючи на це, важливою компетенцією закладів вищої освіти – підготувати майбутніх учителів початкової школи, які зможуть якісно реалізовувати завдання освіти відповідно до положень Закону України «Про освіту» [1], Державного стандарту початкової освіти [2], Концепції Нової української школи [3], а також уміло, грамотно сформулювати ключові компетентності молодших школярів.

Сьогодні місія сучасного вчителя заключається не в тому, щоб давати вже «готові» знання з предметів, а навпаки – навчити здобувачів освіти самостійно досягати навчальних результатів; взаємодіяти з ровесниками, співпрацювати з однодумцями, вчителями; розв’язувати проблемні завдання, критично мислити, аналізувати інформацію, висловлювати власну точку зору, тим самим реалізуючи основи компетентнісного навчання. Щоб сформувавши в учнів означені вміння, навички важливо, щоб учителі під час освітнього процесу застосовували інтерактивні методи. Саме тому, навчаючись у закладах вищої освіти, майбутні фахівці початкової школи мають опанувати сучасними інтерактивними методиками навчання, розуміти їх ключову мету та принципи реалізації.

Проблема використання інтерактивних технологій в освітньому процесі знаходиться у фокусі дослідження зарубіжних (В. Густяхіна, Г. Катасонова, П. Кривоногов та ін.) та українських (О. Гур’янова, Н. Кузьміна, І. Свириденко, С. Сисоєва та ін.) учених. Проте, в розвідках фрагментарно висвітлено питання щодо використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. Тому, *метою нашої розвідки* є теоретичний аналіз поняття «інтерактивні технології» та характеристика їх шляхів, принципів використання у процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Підкреслюємо, що інтерактивні технології – це спосіб упорядкованої взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу («викладач-здобувач освіти», «здобувач освіти-здобувач освіти») з обов’язковим включенням зворотного зв’язку [4, с. 25]; діалогічне навчання, в ході якого розв’язуються освітні завдання [5]; вправи, які вчать взаємодіяти, комунікувати один з одним, знаходити шляхи для досягнення єдиної освітньої мети. Разом з тим, слід зауважити, що перевагами інтерактивних технологій є:

- кожен учасник освітнього процесу висловлює власне бачення, думки щодо поставленого питання;
- навчання реалізується через гру;
- інформація спонукає до роздумів, аналізу, критичного осмислення фактів;

- самостійний пошук істини;
- активність здобувачів освіти;
- доброзичлива атмосфера, створення освітнього середовища [6].

Зазначаємо, що використання інтерактивних технологій у процесі навчання молодших школярів ґрунтується на знаннях, уміннях, навичках; досвіді; рефлексії; інтересів, потреб та заохочень учнів. Грамотно та професійно підібрані інтерактивні вправи дозволять сформувати у здобувачів освіти критичне мислення, комунікативні навички, організаційні, ораторські здібності та опанувати цінностями, які мають бути притаманні кожному учню, зокрема, партнерство, демократичність, відповідальність, рівність, повага до різноманіття тощо.

У процесі професійної підготовки корисними для майбутніх учителів стануть технології, мета та завдання яких спрямована на формування всебічно розвиненої особистості. Так, цікавим для майбутніх фахівців та неординарним є технологія «Цикл Волта Діснея», мета якої сформувати критичне мислення, сприяти комунікації, тим самим досягаючи поставлених завдань. Ураховуючи компетентнісний підхід навчання, ця технологія повністю побудована на інтересах, потребах студентів (що також можна сказати й про учнів початкової школи), оскільки вони можуть виступати в ролі мрійника, реаліста, критика, спостерігача (зайняти позицію відповідно до життєвого досвіду). Об'єднавшись у групи, майбутні вчителі поетапно обговорюють сутність проблеми з позиції «мрійника» (етап 1), визначають послідовність дій (етап 2), аналізують матеріали (етап 3), відповідають на запитання (етап 4). На кожному етапі здобувачі освіти діляться практичним досвідом, що, у цілому, дозволить зайняти провідні позиції й досягти бажаного освітнього результату [7].

Відповідно до завдань Нової української школи випускник закладу загальної середньої освіти має володіти критичним мисленням, тобто вміти практично розв'язувати освітні, професійні завдання. Ураховуючи це, доречною під час професійної підготовки майбутніх учителів стане технологія «Акваріум», яка спрямована на обговорення питання з різних точок зору: «за»,

«проти». Мета цієї вправи – навчити здобувачів освіти відстоювати власну позицію, наводити приклади, аргументи, факти; комунікувати з ровесниками, обговорюючи поставлені питання. Разом з тим, означена технологія передбачає формування демократичних відносин між учасниками освітнього процесу, що передбачає вільне висловлювання, відстоювання власної освітньої позиції, генерацію нових ідей [8].

Аналогічною є технологія «Дерево рішень», у ході якої майбутні вчителі вирішують поставлені проблемні питання, візуалізують ідеї, а згодом презентують усім учасникам освітнього процесу. Важливо усвідомити, що під час репрезентації слід аргументувати, наводити достовірні факти, приклади з метою переконати опонентів у правильності прийнятих рішень. Від чіткості, змістовності відповідей залежить успіх усієї команди [8].

Заслуговує на увагу технології «Ручка на середині столу» та «Оцінкова лінія/Шкала оцінювання». Ці технології дозволять сформувати компетентності, пов'язані з ідеями демократії, рівності, усвідомленням рівних прав і можливостей під час освітнього процесу. При цьому, кожен учасник має можливість донести до аудиторії власні переконання, ідеї стосовно запропонованих питань, послідовно й логічно структуруючи продуктивну розмову. У процесі професійної підготовки майбутні вчителі можуть упевнитися про дидактичний та освітній потенціал означених технологій, адже опанування навчальним матеріалом відбувається у нестандартній формі (робота в команді, вільне переміщення аудиторією); розвиваються вміння аналізувати інформацію, презентувати ідеї, подальші перспективи щодо проблемного питання; формуються компетентності, зокрема, вільне володіння державною мовою, а також компетентності в різних галузях, що передбачені Законом України «Про освіту» [1].

Змістовним освітнім підґрунтям у процесі навчання майбутніх учителів початкової школи стануть технології практичного спрямування, зокрема, «Симуляція», «Рольова гра». Мета технологій – наблизити майбутніх учителів до реальних подій, явищ; змоделювати різні навчальні ситуації. Кожен учасник

освітнього процесу може приміряти образ будь-якого героя, приймати виважені рішення, змоделювати ситуацію, урахувуючи власний досвід тощо. Такий практичний аспект у процесі професійної підготовки дозволить здобувачам освіти упевнитися про важливість навчатися впродовж життя, вибудовувати освітню, професійну траєкторію, оцінювати власні можливості, що зумовлює необхідність долучатися до самоосвіти, займатися самовдосконаленням.

Отже, застосування інтерактивних технологій навчання у процесі професійної підготовки майбутніх учителів, з одного боку, актуалізують, модернізують навчання, з іншого – формують ключові компетенції, цінності, необхідні для якісної реалізації професійних завдань в умовах інновацій та компетентнісних засад Нової української школи.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення 14.04.2021 р.).
2. Державний стандарт початкової освіти (від 21 лютого 2018 р. № 87). URL: <http://surl.li/nqfs> (дата звернення: 14.04.2021 р.).
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи від 27.10.2016 URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 14.04.2021 р.).
4. Катасонова Г. Р. Интерактивные технологии в обучении. Труды Санкт-Петербургского государственного института культуры. Науки об образовании. 2013. Т. № 200. С. 24–29.
5. Гур'янова О. Застосування інтерактивних технологій навчання при викладанні харчових технологій для студентів напрямку «Професійна освіта». Наукові записки. Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2015. № 8 (IV). С. 32–39.

6. Prometheus. Успішне вчителювання – прості рецепти на щодень. URL: <http://surl.li/qrce> (дата звернення: 14.04.2021 р.).
7. Метод «Цикл Волта Діснея». URL: <http://surl.li/qruv> (дата звернення: 14.04.2021 р.).
8. Prometheus. Знайомство з інтерактивними методами. URL: <http://surl.li/qrce> (дата звернення: 14.04.2021 р.).